

management in the construction / A. O. Cherchata // Wirtschaft und management: theorie und praxis: Collection of scientific articles. – Nürnberg, Deutschland: Verlag SWG imex GmbH. – 2014. – Vol. 1. – P. 416-420.

АННОТАЦИЯ

Представлена сравнительная характеристика и раскрыты особенности процессного, проектного и логистического менеджмента в контексте обоснования целесообразности сочетания инструментария этих видов менеджмента в деятельности производственно-хозяйственных предприятий, в частности, предприятий строительной отрасли. Под «инструментарием» понимается совокупность средств, используемых для достижения определенной цели. Акцентировано внимание на необходимости идентификации бизнес-процессов и логистических потоков, как новых объектов управления. Определены концептуальные основы применения указанных управленческих подходов, а именно, транспарентность, синергетика, эмерджентность.

Ключевые слова: процессный менеджмент, проектный менеджмент, логистический менеджмент, бизнес-процессы, логистические потоки, предприятие, проект, организационная структура, критическая цепь.

ANNOTATION

The comparative characteristics and features of the process, project and logistics management are disclosed in the context of the justification of advisability of a combination of these types of tools in the management of industrial and economic activities of enterprises, in particular, the enterprises of building branch. The toolkit is seen as a set of means used to achieve a certain goal. Necessity of the identification of business processes and logistics flows, as the new management objects, was stressed. Defined the conceptual basis of the application of these management approaches, namely, transparency, synergism, emergence.

Keywords: process management, project management, logistics management, business processes, logistics flows, enterprise, project, organizational structure, critical chain.

УДК 69.003:658.015:338.003

Рижаківа Г.М. д.е.н., проф., Рижаків Д.А., к.е.н., доц., КНУБА, м. Київ

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СИСТЕМНОГО ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ПІДРЯДНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Запропоновано сучасний комплекс прикладних програм для відображення процесів організації підрядного будівництва, які реалізуються за схемою девелоперського управління. В ньому реалізовано принципово новий тип моделі із семантично означеною мірою впевненості девелопера щодо додержання планових характеристик проекту та директивних вимог замовника при виконанні БМР. Достовірність вибору альтернатив забезпечується формуванням довірчо-ресурсного профілю будівельного проекту та підсумковим рейтингом, який визначає порівняльні переваги кожної з альтернатив щодо іншої.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: внутрішній аудит, організація будівництва, замовник, девелопер, семантичні оцінки, міра довіри, багатокритеріальна оптимізація.

Актуальність теми. За традиційними уявленнями, внутрішній аудит — це незалежна діяльність з перевірки та оцінки роботи суб'єкта господарювання в його інтересах. Мета внутрішнього аудиту - допомогти членам суб'єкта господарювання ефективно виконувати свої функції. Внутрішні аудитори надають керівництву суб'єкта господарювання дані аналізу й оцінки, рекомендації та іншу необхідну інформацію за результатами перевірок. Завдання внутрішнього аудиту, як правило, відрізняються від завдань зовнішнього аудитора, його результати розраховані лише на внутрішнього користувача. Разом з тим, хоча внутрішній аудит скорочує кількість і обсяг процедур, виконаних зовнішнім аудитором, але не може повністю їх замінити.

Однак, традиційні підходи та регламенти внутрішнього аудиту є системно застарілими для підрядних підприємств як виконавців

будівельних проектів. Розрахунково-фактологічна та документаційна основа зазначеного аудиту традиційно ґрунтується на форматі рахунків бухгалтерського балансу і в даний час не відповідає ні функціональним особливостям підрядних підприємств, ні умовам мультипроектного середовища впровадження будівельних проектів як середовища існування підрядних підприємств, ні вимогам міжнародної системи фінансової звітності. Необхідність зміни уявлень про призначення внутрішнього аудиту підрядних підприємств та потреба його налаштування на особливості їх функціонування в мультипроектному середовищі визначає наукову та прикладну **актуальність досліджень**, що здійснені автором та відображені в даній статті.

Метою досліджень визначено розробку для особливостей та потреб ПП спеціально налаштованого формалізованого та зручного в управлінні новітнього аналітико-прикладного інструментарію внутрішнього аудиту підрядного будівельного підприємства, який дасть інституційному рівню ПП обґрунтовану відповідь на функціональну готовність даного підприємства виконати власну виробничу програму із запланованими обсягами будівельних чи спеціалізованих робіт в мультипроектному середовищі БІП (в роботі вжито абревіатури: ПП - підрядне підприємство, БІП – будівельний інвестиційний проект). *Об'єктом дослідження* є внутрішній аудит як система інтегрованого відображення економіко-управлінської надійності підрядного підприємства реалізувати власні стратегічні та тактичні цілі в мультипроектному середовищі реалізації будівельних інвестиційних проектів.

Предметом досліджень, що відображені в даній статті, визначено шляхи оновлення змісту, спрямування, технології виконання та інтерпретації висновків внутрішнього аудиту через створення новітнього інструментарію внутрішнього аудиту зазначених підприємств, спеціально адаптованого до:

- проктно орієнтованого характеру діяльності зазначених підприємств;
- умов середовища впровадження будівельних інвестиційних проектів;
- вимог IFRS ("International financial reporting system" - міжнародна система фінансової звітності).

Основний зміст. За підсумками проведеного огляду концепцій, підходів та методик внутрішнього аудиту [2], [5], [6], [7], [9], виявлено невідповідність сучасних методик та підходів внутрішнього аудиту особливостям змісту і спрямованості підрядних підприємств - як виконавців будівельних інвестиційних проектів, в яких ці проекти є змістом і середовищем діяльності ПП, підтвердило актуальність обраної теми дослідження і спрямувало на формування його подальшого змісту. Дослідження [3], [4] дали належні підстави розширити зміст економічної сутності категорії «внутрішній аудит підрядного підприємства»: до традиційного трактування змісту цієї категорії додається оцінка *готовності підрядного підприємства реалізувати покладені на ПП ролі в інвестиційному середовищі кожного з БІП* та виконати – із належною фінансово-бюджетною та виконавчою дисципліною, ритмічністю та якістю – *відведені для ПП обсяги робіт*.

Теоретико-методичні основи запровадженого підходу внутрішнього аудиту підрядних підприємств складають три економіко-математичні моделі:

- 1) «Аудит економічної рівноваги ПП в мультипроектному середовищі»;
- 2) «Аудит організаційно-структурної та управлінсько-іміджевої рівноваги»;
- 3) модель «Варіативно-ситуаційний аудит ПП».

Перша з моделей запроваджує нову методику та базову операційну технологію внутрішнього аудиту, спеціально налаштовану для потреб ПП як виконавців БІП, в складі:

- базових принципів (рис.1) та етапів внутрішнього аудиту підрядних підприємств (ВА ПП);
- нової факторної основи ідентифікації стану економічної рівноваги ПП;
- формалізованого критеріального показника Y^R моделі, що інтегрує різні за змістом, природою і виміром фактори та дає формалізовані підстави виявити рівень наближення ПП до стану економічної рівноваги на ринку підрядного будівництва, параметри якого задовольняють як керівництво ПП, так і замовника тих будівельних інвестиційних проектів, в яких дане ПП або обране як виконавець, або є учасником тендеру.

Рис. 1. Модель «Аудит економічної рівноваги підрядного підприємства в мультипроектному середовищі»: базові принципи ВА ПП

Фактори моделі є ключовими ідентифікаторами економічної надійності ПП та її функціональної готовності виконувати БМР в різних БІП, що включені до виробничої програми ПП.

Друга модель оцінює раціональність упорядкування ресурсно-кадрового потенціалу ПП в структуру певного типу, за спеціальною методикою визначає фінансово-бюджетні характеристики функціонування прийнятого на підприємстві формату ОСУ, її організаційно-комунікаційні переваги і недоліки, а також міру компетенції і ділового успіху керівництва підприємством.

Третя модель реалізує новітню розрахунково-критеріальну систему *варіативно-ситуаційного аудиту* ПП (рис.2). Модель враховує вплив важкопрогнозованих факторів зовнішнього середовища ПП, через алгоритми варіативного та стохастичного моделювання дана модель коригує умови середовища БІП та умови участі в них ПП. Одержані кориговані дані корелюють

ідентифікатори рівноваги ПП на обраному сегменті ринку підрядного будівництва.

Впровадження результатів. Забезпечено впровадження результатів досліджень, що описано в даній статті, в практику діяльності будівельних компаній м.Києва та Київської області. В процесі впровадження було підтверджено достовірність та практичну цінність запровадженого прикладного інноваційного підходу внутрішнього аудиту ПП та здійснено апробацію створеного комплексу прикладних програм «*Економіко-управлінський аудит підрядного підприємства*». Модулі програмного комплексу надають інституційному рівню ПП (табл. 1, рис.2) спроможність формалізовано, зручно та однозначно виявити вектор успішності траєкторії розвитку ПП за підсумками поліпшення (погіршення) стану надійності ПП на ринку підрядного будівництва, а замовнику - надають спроможність виявити потенційні переваги ПП як виконавця та обрати більш надійного виконавця.

№ з/п	Найменування показників	Формула розрахунку	Звітний період	Базовий період	абсолютні зміни	Темп приросту, %	Нормативні, або критичні обмеження	(-) чи (+) від критичного рівня в зв. році, %	(-) чи (+) від критичного рівня, в базов. році	Позитивні(+) чи негативні зміни, %: [(гр.9-гр.10)*100%]/гр.10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6	II.2. Віддача основних засобів, Кфв	виручка/ середня вартість основних засобів	4,16	3,00	1,162	27,93	1,15	261,75	160,70	101,06
7	II.3 Оборотність оборотних коштів, Коок	(виручка/середня за період сума всіх оборотних коштів)* (365днів /тривалість періоду)	1,87	1,26	0,610	32,68	3,00	-37,82	-58,14	20,32
8	II.4. Оборотність кредиторської заборгованості, Кокоз	виручка/середня за період кредиторська заборгованість	11,18	10,17	1,013	9,05	4,00	179,57	154,25	25,31
9	II.5. Оборотність дебіторської заборгованості, Кодз	виручка/середня за період дебіторська заборгованість	0,31	0,39	-0,078	-25,26	1,8	-82,84	-78,50	-4,34
10	II.6. Оборотність власного капіталу, Ковк	виручка/середня за період величина власних джерел	0,39	0,59	-0,202	-51,73	0,25	56,15	136,92	-80,78
11	Рейтингова оцінка інтенсивності ведення господарської діяльності	$RII = [(30^{\circ}Kioa + 23^{\circ}Kfv + 75^{\circ}Kook + 64^{\circ}Kokz + 85^{\circ}Kodz + 18^{\circ}Kovk)] / 4,9236$	171,03	156,01	15,017	8,78	100	71,03	56,01	15,02

Рис. 2. Застосування створеного програмного продукту до завдань внутрішнього аудиту будівельної компанії «Арсан-буд» (м.Бровари).

Таблиця 1

Факторний зміст моделі «Аудит економічної рівноваги ПП в мультипроектному середовищі» (фрагмент)

Назва індикативного сегменту ВА ПП	Позначення фактору	Зміст факторів, що входять до складу – складових індикаторів ВА (подано зміст окремих факторів)	Одиниці - первинного виміру
1	2	3	4
індикативний сегмент 1: «Оперативність ресурсовикористання і маневрування»	$\Psi_{1,1}$	Середній за 3 роки фінансовий результат (балансовий прибуток) ПП.	тис.грн./рік
	$\Psi_{1,2}$	Середній за 3 роки рівень оборотності оборотних активів ПП.	оборотів/рік.
індикативний сегмент 2: «Оцінка БПП щодо стійкості»	$\Psi_{2,1}$	Середній для ПП за 3 роки обсяг активів.	тис.грн./рік.
індикативний сегмент 3: «Спроможність протидіяти стратегічним втратам»	Ψ_{37}	Індикатор протидії банкрутству – середня для БО за 3 роки частка чистого оборотного капіталу в загальному обсязі його джерел.	Частка одиниці
індикативний сегмент 4: «Вартісно-ресурсний та експертний аудит адміністративно-управлінського потенціалу ПП»	$\Psi_{4,5}$	оцінка функціонально-технічної компетенції керівника проекту. Оцінюється експертним чином у відносних одиницях.	Відносні одиниці
	$\Psi_{4,6}$	Експертна оцінка готовності команди проекту до підготовки проекту та протидії ризикам передінвестиційної та інвестиційної фаз проекту.	Відносні одиниці

Подано важливі організаційно структурні пропозиції по вдосконаленню оргструктур – рекомендації щодо створення та регламенту діяльності «Групи цільового аудиту виконавців девелоперського проекту». Зазначені новостворені підрозділи якості інстру-

ментарію використовують розробки автора – теоретичні моделі ВА ПП та створений на їх основі комплекс прикладних програм.

У структурі досліджуваної девелоперської компанії реалізоване поєднання жорсткої управлінської вертикалі влади («дирек-

тор компанії-девелопер-керуючі проектами – виконавці з приоб'єктних структур») з компактними функціональними групами та мобільними проектними командами.

Висновки.

1. Результати досліджень, що подані в даній статті, спрямовують зміст створеного інструментарію внутрішнього аудиту ПП на виявлення ключових детермінант рівноваги ПП на обраному сегменті ринку ПП в мультипроектному середовищі та забезпечують відповідність інструментарію із вимогами МСФЗ (IFRS).

2. Інноваційність запропонованого підходу визначається новизною запровадженого в практику підрядного будівництва новітнього науково-методичного інструментарію внутрішнього аудиту підрядного підприємства. Вперше науково-методичний інструментарій внутрішнього аудиту налаштовано до особливостей функціональної діяльності ПП підрядного підприємства. Вперше – внутрішній аудит ПП ґрунтується не на елементах публічної фінансово-бухгалтерської звітності підприємства (у форматі бухгалтерського балансу та діючої в країні системі рахунків), а на спеціально відібраних (зручних та наочних для ОПР) домінантах успішності діяльності ПП, раціонально зручно трансформованого у новітню розрахунково-критеріальну базу ВА ПП.

3. Одержав подальший розвиток зміст економічної сутності категорії «внутрішній аудит підрядного підприємства». До традиційного трактування змісту цієї категорії додається оцінка готовності підрядного підприємства реалізувати покладені на ПП ролі в інвестиційному середовищі кожного з БІП та виконати - із належною фінансово-бюджетною та виконавчою дисципліною, ритмічністю та якістю – відведені для ПП обсяги робіт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антипенко Є.Ю. Структура та розмір лагу інвестицій в проекти та програми будівельної галузі /Є.Ю. Антипенко, В.І. Доненко, В.О. Поколенко, Ю.А. Чуприна, Д.О. Приходько //Управління розвитком складних систем, 2010.-Випуск 1.-С.6-9.

2. Гойло Н.В. Особливості організації та методики внутрішнього аудиту внутрішніх

розрахунків групи підприємств/ Н. В. Гойло // Вісник Житомирського державного технологічного університету /Серія: Економічні науки. -Житомир: ЖДТУ, 2012.-Вип. 3 (61).- с.24-28.

3. Письменний О.М. Оптимізація розподілу інвестиційних ресурсів та вибір ефективних інвестиційних проектів: проблеми та перспективи оновлення процедур / О.М. Письменний // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Принципи нової економіки України та формування її фінансово-інвестиційної основи» (10–11 квітня 2014, м. Дніпропетровськ). Д.: НГУ, 2014. – С. 82 – 85

4. Письменний О.М. Модифікація методичного інструментарію внутрішнього аудиту операційних активів будівельного підприємства / О.М. Письменний // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. – Вип. 29. У 3ч. Ч.2 – К.: КНУБА, 2013. – С. 171 – 179.

5. Поколенко В.О. Інноваційні концептуальні та формально-аналітичні інструменти обґрунтування, підготовки та впровадження будівельних інвестиційних проектів. Монографія./ С.А Ушацький., Г.В. Лагутін, О.А.Тугай, Н.О Борисова.// К.: Вид-во Європейського університету, 2008.-208 с.

6. Рижаківа Г.М. Методи діагностики та попередження ризиків: алгоритми реалізації процедур антикризового управління інтегрованою будівельною організацією/ Г.М. Рижаківа, Н.В. Сторожук // Ефективна економіка [Електронне фахове видання].-2013.-№12

7. Таранова Н.П. Исследование ситуационного аудита на основе ситуационно-событийной теории [Текст] / Н.П. Таранова // Актуальные вопросы учета, анализа и налогообложения в условиях инновационного развития экономики России : сборник научных статей. – Ростов н/Д : Изд-во Ростовского государственного строительного ун-та, 2012. – Вып. 4. – 0,5 п.л.

8. Тугай О.М. Формування сучасних моделей організаційних структур для адаптації будівельного виробництва до євростандартів /О.М.Тугай, Ю.А. Чуприна, О.В. Сліпенчук // Управління розвитком складних систем, 2011.-Випуск 6.-С.77-83.

9. Чернов А. Ю. Особенности проведения внутреннего аудита в строительных

организациях [Текст] / А.Ю. Чернов // Управленческий учет. – 2010. – № 8. – 1,1 п.л.

АННОТАЦИЯ

Предложен современный комплекс прикладных программ для отображения процессов организации подрядного строительства, реализуемых по схеме девелоперского управления. В нем реализован принципиально новый тип сетевой модели с семантически определенной степенью уверенности девелопера соблюдения плановых характеристик проекта и директивных требований заказчика при выполнении СМР. Достоверность выбора альтернатив обеспечивается формированием доверительно ресурсного профиля строительного проекта и итоговым рейтингом, который определяет сравнительные преимущества каждой из альтернатив по другой.

Ключевые слова: внутренний аудит, организация строительства, заказчик, девелопер, семантические оценки, степень доверия, многокритериальная оптимизация.

ANNOTATION

To display the processes of the organization contract construction, real estate development scheme implemented by management, proposed a modern complex applications. It implemented a new type of network model semantically marked with a degree of certainty developer's compliance with the characteristics of the planned project and policy requirements of the customer when performing construction activities. The accuracy of the choice of alternatives is provided by the formation of confidential resource profile of the construction of the project and the final rating, which determines the comparative advantages of each of the alternatives on the other.

Keywords: internal audit, construction organization, the customer, developer, semantic evaluation, the degree of trust, multi-objective optimization.

УДК 69 .003 (076)

Ізмайлова К.В., к.е.н., проф. КНУБА, м. Київ

ВПЛИВ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ІХ ВЛАСНОСТІ, ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ІТ ПІДПРИЄМСТВА НА ТЕМПИ ЗРОСТАННЯ ЧИСТОГО ДОХОДУ

У статті зроблений аналіз, як у сучасному високотехнологічному інформаційному світі успішне функціонування підприємств, зростання їх конкурентноспроможності дедалі частіше залежить від використання технічних засобів інформаційних технологій та від нематеріальних активів, зокрема від вартості їх інтелектуальної складової. Із застосуванням методів стохастичного (кореляційного) аналізу та відповідного програмного продукту досліджений кількісний вплив вартості технічних засобів сучасних інформаційних технологій, нематеріальних активів, зокрема їх інтелектуальної складової, на темпи зростання чистого доходу від реалізації продукції будівельного підприємства. Отримані багатофакторні рівняння регресії, що мають теоретичне та практичне значення

КЛЮЧОВІ СЛОВА: нематеріальні активи та їх інтелектуальна складова, технічні засоби ІТ, чистий дохід від реалізації продукції, кореляційні методи аналізу, рівняння регресії.

Постановка проблеми. Моделювання зв'язку між результатним (темпи зростання чистого доходу від реалізації будівельної продукції) і факторними показниками: частка нематеріальних активів у активах підприємства, частка вартості інтелектуальних активів у нематеріальних активах, частка вартості програмних продуктів у нематеріальних активах, частка вартості технічних засобів ІТ у